

SATVERSMES TIESAS KOLĒĢIJA

Jura Alunāna iela 1, Rīga, LV-1010. Tālrunis: 67830735, 67210274. Fakss: 67830770. E-pasts: tiesa@satv.tiesa.gov.lv

LĒMUMS

PAR ATTEIKŠANOS IEROSINĀT LIETU

Rīgā

2023. gada 20. martā

Satversmes tiesas 1. kolēģija šādā sastāvā: kolēģijas priekšsēdētājs Aldis Laviņš, tiesneši Jānis Neimanis un Jautrīte Briede,

kolēģijas sēdē izskatījusi Satversmes tiesā saņemto Rīgas pilsētas tiesas (turpmāk – Pieteikuma iesniedzēja) pieteikumu par lietas ierosināšanu (pieteikums Nr. 28/2023),

konstatēja:

1. Pieteikuma iesniedzēja lūdz Satversmes tiesu izvērtēt Krimināllikuma 219. panta otrās daļas (turpmāk – apstrīdētā norma) atbilstību Latvijas Republikas Satversmes (turpmāk – Satversme) 90. pantam un 92. panta otrajam teikumam.

2. Apstrīdētā norma noteic: “Par nepatiesu ziņu norādīšanu likumā noteiktajā ienākumu, īpašuma, darījumu vai cita mantiska rakstura deklarācijā, ja nepatiesas ziņas norādītas par mantu vai citiem ienākumiem lielā apmērā, – soda ar īslaicīgu brīvības atņemšanu vai ar sabiedrisko darbu, vai ar naudas sodu.”

3. Atbilstoši Satversmes tiesas likuma 20. panta piektajai daļai, lemjot par to, vai uz saņemtā pieteikuma pamata ir ierosināma lieta, kolēģija izvērtē, vai:

- 1) lieta ir piekritīga Satversmes tiesai;
- 2) iesniedzējs ir tiesīgs iesniegt pieteikumu;

- 3) pieteikums atbilst Satversmes tiesas likuma 18. –19.³ panta prasībām;
- 4) pieteikums nav iesniegts par jau izspriestu prasījumu;
- 5) pieteikumā ietvertais juridiskais pamatojums vai faktisko apstākļu izklāsts pēc būtības nav mainījies salīdzinājumā ar iepriekš iesniegto pieteikumu, par kuru lēmusi kolēģija.

4. Pieteikuma iesniedzēja jau iepriekš ir vērsusies Satversmes tiesā ar pieteikumu, lūdzot atzīt apstrīdēto normu par neatbilstošu Satversmes 90. pantam un 92. panta otrajam teikumam (ieteikums Nr. 210/2022). Satversmes tiesas 4. kolēģija 2023. gada 2. janvārī nolēma atteikties ierosināt lietu pēc minētā pieteikuma, pamatojoties uz Satversmes tiesas likuma 20. panta piektās daļas 3. punktu (turpmāk – kolēģijas 2023. gada 2. janvāra lēmums). Kolēģijas 2023. gada 2. janvāra lēmumā norādīts, ka pieteikumā Nr. 210/2022 nebija pamatota apstrīdētās normas neskaidrība, jo tiesai bija patstāvīgi jāizmanto tiesību normu interpretācijas metodes. Tāpat pieteikumā Nr. 210/2022 nebija atklāta tiesu judikatūra apstrīdētās normas piemērošanā, Satversmes 90. panta un 92. panta otrā teikuma saturs, kā arī tas, kādā veidā izpaužas apstrīdētās normas neatbilstība katrai pieteikumā norādītajai augstāka juridiska spēka tiesību normai. Kolēģija secināja, ka, iztrūkstot šādai juridiskajai analīzei, apstrīdētās normas iespējamā neskaidrība, nesaprotamība un neparedzamība nebija pamatota.

Atsaucoties uz Senāta judikatūru un juridiskās literatūras komentāriem, Pieteikuma iesniedzēja papildinājusi izskatāmo pieteikumu ar secinājumiem, kas iegūti, interpretējot apstrīdēto normu. Pieteikuma iesniedzēja uzskata, ka minētā norma nav attiecināma uz noziedzīgiem nodarījumiem valsts dienestā, jo iekļauta Krimināllikuma XIX nodaļā “Noziedzīgi nodarījumi tautsaimniecībā”. Tāpat no tās neizriet skaidri kritēriji administratīvās un kriminālatbildības nošķiršanai, kā arī tā tiekot piemērota pēc analogijas. Ņemot vērā minēto, apstrīdētā norma neatbilst Satversmes 90. pantam un 92. panta otrajam teikumam.

Līdz ar to kolēģijai ir jāizvērtē, vai izskatāmajā pieteikumā ietvertais juridiskais pamatojums pēc būtības ir mainījies salīdzinājumā ar iepriekš iesniegto pieteikumu, par kuru lēmusi kolēģija.

5. No izskatāmajā pieteikumā ietvertās argumentu būtības kolēģija secina, ka Pieteikuma iesniedzēja pamato nevis apstrīdētās normas iespējamo neatbilstību Satversmes normām, bet gan to, kādēļ tā nevar pievienoties Senāta 2008. gada 21. februāra lēmuma lietā Nr. SKK-5/2008 sniegtajam apstrīdētās normas iztulkojumam.

Satversmes 83. pants noteic, ka tiesnesis ir neatkarīgs un vienīgi likumam padots. Tas nozīmē, ka lietas izspriešanā tiesnesis patstāvīgi noteic lietas būtiskos faktiskos apstākļus, piemērojamās tiesību normas, kā arī veic to satura noskaidrošanu. Ja tiesneša patstāvīgi noskaidrotais normas saturs atšķiras no iepriekšējās tiesu judikatūras, tiesnesis var no tās atkāpties, pienācīgi pamatojot savu uzskatu.

Kolēģija vērš uzmanību, ka no Senāta judikatūras izriet, ka apstrīdētā norma ir blanketa tiesību norma, jo tās dispozīcija nesniedz mantiska rakstura deklarācijā norādāmo ziņu uzskaitījumu, bet satur norādi uz normatīvajiem aktiem, kas noteic ziņu iesniegšanas pienākumu un iesniedzamo ziņu saturu. Senāts iztulkojis, ka valsts amatpersonas deklarācija, kuras sastādīšanu noteic likums “Par interešu konflikta novēršanu valsts amatpersonu darbībā” un konkretizē Ministru kabineta 2002. gada 22. oktobra noteikumi Nr. 478 “Kārtība, kādā aizpildāmas, iesniedzamas, reģistrējamas un glabājamas valsts amatpersonu deklarācijas un aizpildāmi un iesniedzami valsts amatpersonu saraksti”, ir pakārtojama apstrīdētajā normā lietotajam jēdzienam “likumā noteiktā mantiska rakstura deklarācija”. Tāpat Senāts norādījis, ka apstrīdētās normas jēdziens “mantu vai citiem ienākumiem lielā apmērā” ir pazīme, kas norobežo apstrīdētajā normā minēto noziedzīgo nodarījumu no administratīvā pārkāpuma par nepatiesu ziņu norādīšanu valsts amatpersonas deklarācijā. Savukārt Krimināllikumā lietotais jēdziens “liels apmērs” skaidrots likuma “Par Krimināllikuma spēkā stāšanās un piemērošanas kārtību” 20. pantā (*sk. Senāta 2008. gada 21. februāra lēmumu lietā Nr. SKK-5/2008 un Senāta 2022. gada 14. decembra lēmumu lietā Nr. SKK-244/2022*).

Tā kā izskatāmajā pieteikumā Pieteikuma iesniedzēja joprojām nav pamatojusi apstrīdētās normas iespējamo neatbilstību Satversmes 90. pantam un

92. panta otrajam teikumam, pieteikuma juridiskais pamatojums pēc būtības nav mainījies salīdzinājumā ar iepriekš iesniegto pieteikumu, par kuru lēmusi kolēģija.

Ņemot vērā konstatēto un pamatojoties uz Satversmes tiesas likuma 20. panta piektās daļas 5. punktu, Satversmes tiesas 1. kolēģija

nolēma:

atteikties ierosināt lietu pēc Rīgas pilsētas tiesas pieteikuma (pieteikums Nr. 28/2023).

Lēmums nav pārsūdzams.

Kolēģijas priekšsēdētājs

Aldis Laviņš